Šoštanj
2121?

Šoštanj 2121?

Naslov razstave in kataloga ne išče odgovora. Ujemajoče zaporedje števil je le izziv za zanamce, da čez sto let zabeležijo podobo mesta – tako kot smo jo tokrat mi na podlagi starih fotografij. Če bo stoletni izziv sprejet, bo zanimivo namesto naših razstavljenih diptihov preučevati še fotografske triptihe …

Zaznamujemo 110 let mesta Šoštanj.

Dokumentarne fotografije Aleksandra Kavčnika fiksirajo vizualno podobo mesta Šoštanj in okolice maja 2021.

Postavljamo jih ob stare fotografije na razglednicah iz zbirke Zvoneta A. Čebula ter iz arhiva Vlada Kojca in Občine Šoštanj.

Mesto poskušamo – kjer je le mogoče – nepristransko in neselektivno opazovati z istega mesta, kot so bile posnete stare fotografije. Označene so tudi geografske koordinate novih posnetkov.

Projekt obsega fotografsko razstavo na šoštanjskem Trgu svobode (od junija do septembra 2021) in katalog v elektronski obliki, v katerem predstavljamo 21 fotografskih zapisov.

Kolofon
Šoštanj 2121?
Zasnova, besedilo, izbor starih fotografij: Špela Poles
Fotografije: Aleksander Kavčnik
Stare fotografije iz zbirke: Zvone A. Čebul (ZČ), Vlado Kojc (VK), Občina Šoštanj (OŠ)
Jezikovni pregled: Urška Jarnović
Oblikovanje: Barbara Drev (Muzej Velenje)
Izdajatelj/ca: Občina Šoštanj, zanjo Darko Menih, župan
© Občina Šoštanj
Cena: 0 €

1. izdaja
Šoštanj, junij 2021
Dostopno na: sostanj.si in vila-mayer.si

CIP
Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili
v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 67019011
ISBN 978-961-95140-2-3 (PDF)

110 LET MESTA ŠOŠTANJ 1911 – 2021

ZČ

N 46°22'34.9" E 15°02'33.3"

razglednica, poslana leta 1959, pogled na Šoštanj in proti Družmirju s Pustega gradu

- župnijska cerkev sv. Mihaela v Družmirju, porušena leta 1975
- II. osnovna šola v Šoštanju (OŠ Bibe Röcka), danes nov objekt Vrtca Šoštanj, zgrajen leta 2014
- Kajuhov dom
- upravno poslopje OLO Šoštanj, danes sedež Občine Šoštanj
- tovarniška poslopja gumbarne in galanterije, porušeno, danes stanovanjski bloki
- Gorice, vzpetina nad Šoštanjem
- Družmirsko jezero, nastalo zaradi izkopavanja premoga, največje antropogeno jezero v Sloveniji, ki je na nekaterih mestih globoko že sto metrov
- glasbena šola, zgrajena leta 2019
- mestna tržnica, zgrajena leta 2016
- Glavni trg, prenovljen leta 2020

110 LET MESTA ŠOŠTANJ 1911 – 2021

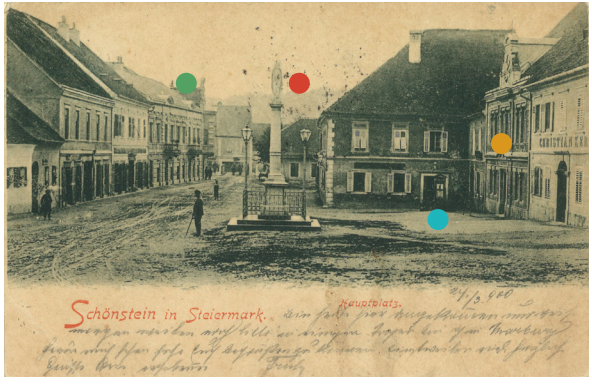

ZČ

N 46°22'38.6" E 15°02'41.1"

razglednica, poslana leta 1900; ena najstarejših ohranjenih, pogled na Glavni trg z »zgornje«, jugozahodne strani

Glavni trg, središče trškega in kasneje mestnega dogajanja

- Marijin steber, postavljen leta 1892, menda v spomin na poplavo, ko je reka Paka zalila spodnji del trga; označuje točko, do katere naj bi segala voda
- upravna zgradba Woschnaggove usnjarne
- stara občinska/trška hiša z uro in starima zvonoma v stolpiču
- vodnjak ni ohranjen
- Mestna galerija Šoštanj, ustanovljena leta 1998
- leta 1952 podrt Marijin steber je bil ponovno postavljen leta 1990 in prestavljen na prvotno mesto leta 2020
- prenovljeni trg leta 2020 in preimenovan iz Trga bratov Mravljakov v Glavni trg

110 LET MESTA ŠOŠTANJ 1911 – 2021

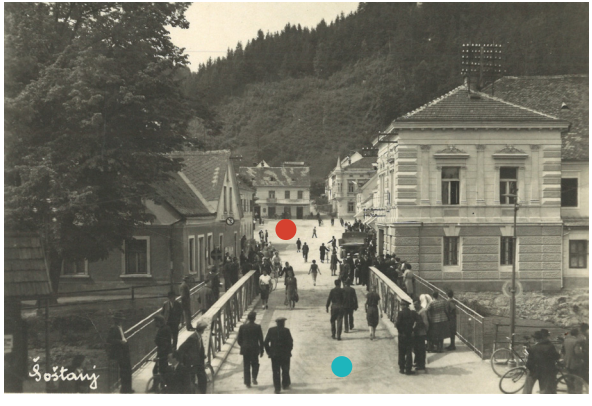

ZČ

N 46°22'42.1" E 15°02'46.1"

razglednica, poslana leta 1955, pogled na Glavni trg s »spodnje«, severovzhodne strani

Glavni trg sredi 20. stoletja

- brez Marijinega stebra
- glavni most čez reko Pako z ločenima conama za pešce

imena trga v 20. stoletju:
Glavni trg (Hauptplatz)
Aleksandrov trg
Kralja Petra trg
Adolf Hitler Platz
Trg maršala Tita
Trg bratov Mravljakov
neuradno Marijin trg
od leta 2020 ponovno Glavni trg

- Marijin steber ponovno postavljen leta 1990 in prestavljen na prvotno mesto leta 2020

110 LET MESTA ŠOŠTANJ 1911 – 2021

VK

N 46°22'50.6" E 15°03'06.4"

razglednica Šoštanja na začetku 20. stoletja, pogled z Goric

- graščina Turn (Graščina)
- Hotel Avstrija, kasneje Hotel Jugoslavija, danes Kajuhov dom
- sodniška palača (zadaj zapori), danes stanovanja
- Mayerjeva vila, danes Vila Mayer
- Pusti grad
- stavba Občine Šoštanj
- Šoštanj je po stotih letih mesto, polno zelenja, ki zastira stavbe

110 LET MESTA ŠOŠTANJ 1911 – 2021

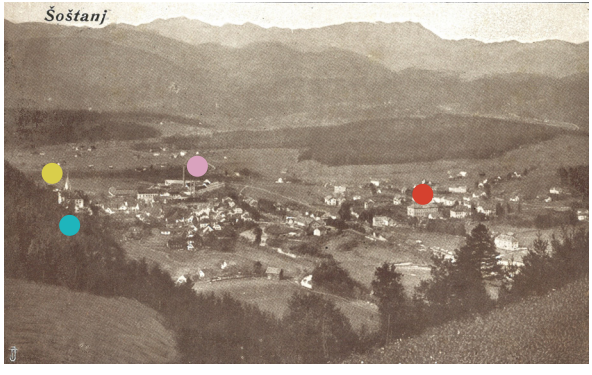

ZČ

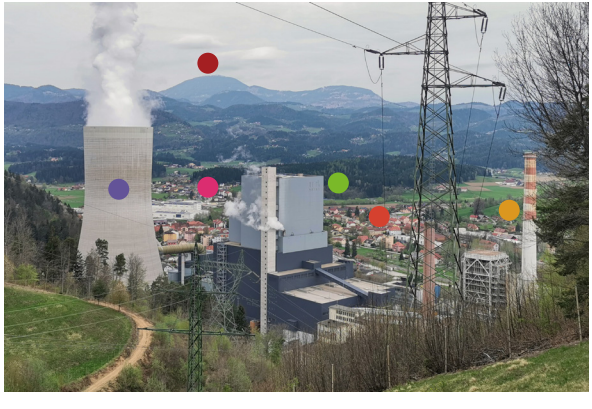

N 46°22'04.1" E 15°03'12.6"

razglednica, poslana leta 1928, pogled z južne strani

- sodniška palača
- usnjarna
- cerkev sv. Mohorja in Fortunata
- graščina Turn
- Uršlja gora
- Gorice
- Široko
- naselje Metleče
- Termoelektrarna Šoštanj

110 LET MESTA ŠOŠTANJ 1911 – 2021

razglednica, neposlana, pogled s severne strani

ZČ

N 46°23'08.0" E 15°02'16.6"

- Pusti grad
- cerkev sv. Mohorja in Fortunata
- graščina Turn
- usnjarna
- Termoelektrarna Šoštanj
- industrijsko območje
- naselje Metleče

110 LET MESTA ŠOŠTANJ 1911 – 2021

ZČ

N 46°22'47.7" E 15°01'00.9"

razglednica, poslana leta 1940, pogled z zahodne strani

- Velenje
- vas Družmirje, danes Družmirsko jezero
- Šoštanj
- cerkev sv. Mohorja in Fortunata
- Gorice
- Ležen
- Velenjsko jezero

110 LET MESTA ŠOŠTANJ 1911 – 2021

ZČ

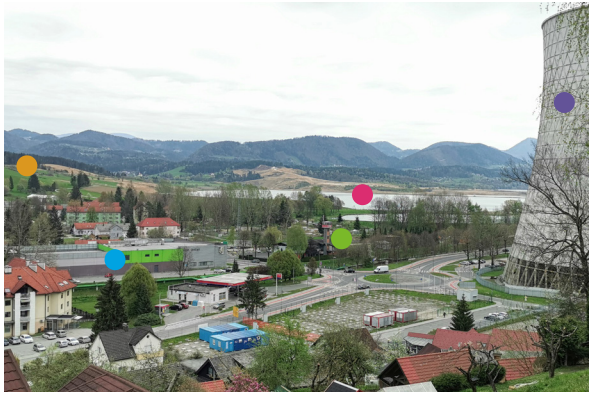

N 46°22'27.3" E 15°02'48.4"

razglednica, poslana leta 1928

- župnijska cerkev sv. Mihaela v Družmirju
- vas Družmirje
- železniška postaja v Šoštanju
- reka Paka
- Brišnikov (Matijev) jez
- sejmišče
- Gorice
- Družmirsko jezero
- gasilski dom v Šoštanju, prenovljen leta 2009
- hladilni stolp termoelektrarne
- nakupovalno središče

110 LET MESTA SOŠTANJ 1911 – 2021

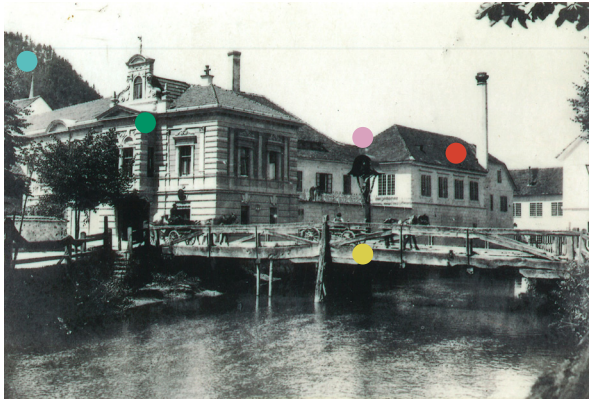

ZČ

N 46°22'41.4" E 15°02'46.8"

reprodukcija stare fotografije

- usnjarna
- križ na mostu
- stari leseni most
- upravna zgradba usnjarne z izzidkom in frčado
- zvonik cerkve sv. Mohorja in Fortunata
- nekdanja upravna zgradba usnjarne, brez izzidka in frčade
- Muzej usnjarstva na Slovenskem v prostorih nekdanje kopalnice v usnjarni, ustanovljen leta 2009
- Paka je regulirana
- Smrekovec

ZČ

N 46°22'39.7" E 15°02'53.6"

razglednica, poslana leta 1903

ena najlepših stavb v Šoštanju, zgraditi jo je dal Fran Rajšter leta 1892 nasproti železniške postaje

Rajšterjev dom, Hotel Avstrija, kasneje preimenovan v Hotel Jugoslavija, danes Kajuhov dom

hotel, stanovanje Rajšterjevih, kino, prostori Šaleške čitalnice, telovadnega društva Sokol itd.

- leseni altan ni ohranjen
- žensko poprsje nad glavnim vhodom je poosebitev Avstrije

rojstna hiša Karla Destovnika - Kajuha (1922–1944), danes Kajuhov dom

od leta 2020 v lasti Občine Šoštanj

- Termoelektrarna Šoštanj

fotografija občinske stavbe na Trgu svobode

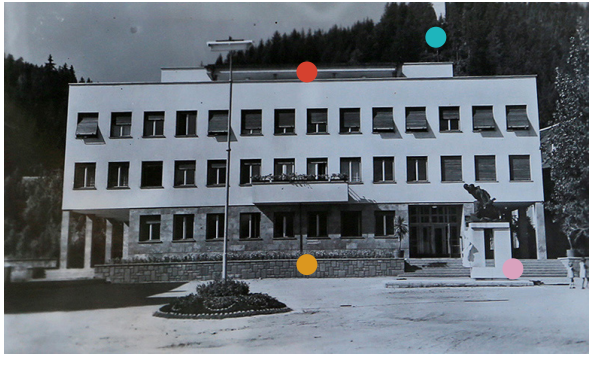

VK

N 46°22'38.7" E 15°02'45.4"

modernistično stavbo je leta 1952 načrtoval arhitekt Janez Trenz

- zgrajena kot upravno poslopje Okrajnega ljudskega odbora Šoštanj
- zasnova Trga svobode leta 1954, neposredno vezana na gradnjo stavbe
- spominsko obeležje NOB, postavljeno leta 1953
- Pusti grad
- trg, prenovljen leta 2015, je eden od osemnajstih Trgov svobode v Sloveniji
- stavba je danes sedež Občine Šoštanj
- priložnostna plakatna razstava na Trgu svobode ob 110. obletnici pridobitve mestnih pravic Šoštanja

110 LET MESTA ŠOŠTANJ 1911 – 2021

ZČ

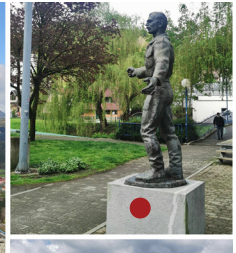

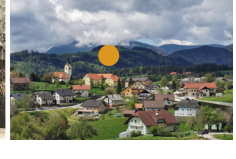

N 46°22'23.7" E 15°03'04.1"
N 46°22'39.0" E 15°02'50.5"
N 46°25'33.8" E 15°01'20.7"

kolaž, barvna razglednica, neposlana

- Smrekovec, najvišji vrh v šoštanjski občini, meri 1577 metrov
- Uršlja gora, najvzhodnejši karavanški vrh, meri 1699 metrov
- Pusti grad
- graščina Turn
- industrijsko območje
- reka Paka
- spomenik pesniku Kajuhu, spremenjena usmeritev kipa proti Kajuhovemu domu
- vas Zavodnje nad Šoštanjem s cerkvijo sv. Petra
- OŠ Karla Destovnika - Kajuha, zgrajena leta 2005
- Termoelektrarna Šoštanj

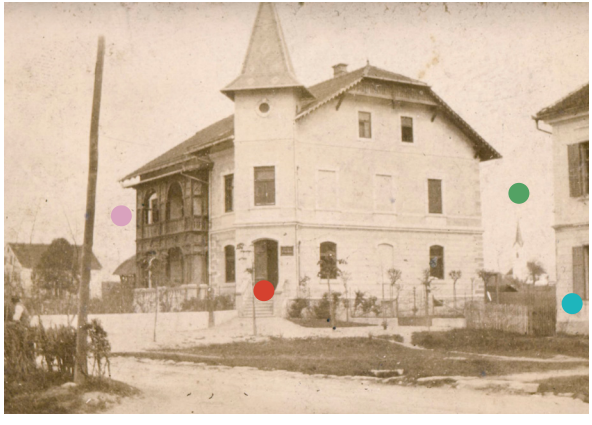

OŠ
(izvirnik v zasebni lasti)

N 46°22'42.7" E 15°02'60.0"

fotografija iz albuma družine Mayer

vila na prelomu iz 19. v 20. stoletje, postavljena kot bivališče družine Mayer z odvetniško pisarno in vrtom

- vhod v odvetniško pisarno dr. Frana Mayerja
- altan, še danes ohranjena lesena veranda
- cerkev sv. Mihaela v Družmirju, danes porušena
- šolsko poslopje, porušeno
- športna dvorana, zgrajena leta 1995
- poustvarjeni del nekdanjega vrta, ki je obdajal vilo
- leta 2010 prenovljena vila je protokolarni objekt Občine Šoštanj s štirimi stalnimi zbirkami kulturne dediščine

110 LET MESTA ŠOŠTANJ 1911 – 2021

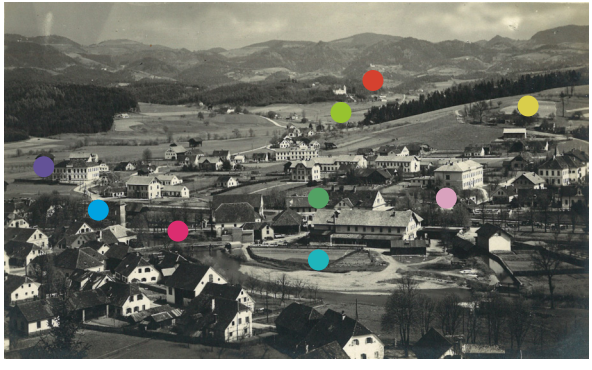

ZČ

N 46°22'27.3" E 15°02'47.5"

razglednica, poslana leta 1927

- Gorice
- cerkev sv. Duha v Ravnah
- Marovška graščina (dvorec Gutenbüchel)
- sodišče, danes stanovanja
- Hotel Jugoslavija, danes Kajuhov dom
- vzhodni šoštanjski otok na Paki
- glasbena šola
- most čez Pako
- šolsko poslopje, danes novi objekt OŠ Karla Destovnika - Kajuha
- stari gasilski dom, porušen

fotografija iz fotoalbuma gradnje prvega javnega vodovoda v Šoštanju leta 1930

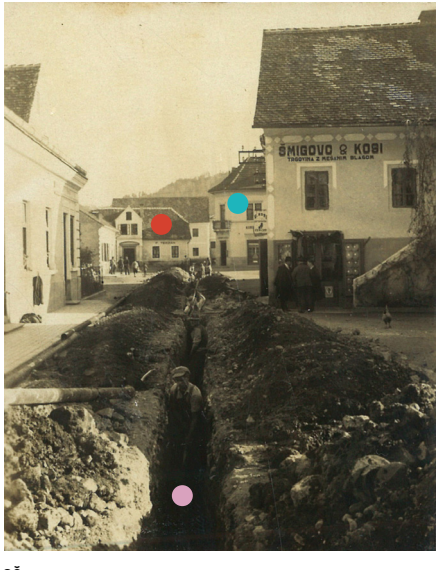

OŠ

N 46°22'40.6" E 15°02'44.4"

javni vodovod v Šoštanju leta 1931 je bil hkrati prvi v Šaleški dolini; to je bil največji komunalni dosežek v Šoštanju med obema vojnama

- kopanje cevnega jarka za vodovod od Glavnega proti Prešernovemu trgu (danes Trg svobode); izvedba gradbenih in zemeljskih del je trajala dobrih pet mesecev leta 1930, zgrajenih je bilo 14 kilometrov cevovoda od zajetja v Belih Vodah do vodohrana na Goricah
- Zadružni dom, danes porušen
- trgovina Pri Teržanu, podrta, danes nova mestna tržnica
- Trg svobode, nekdaj imenovan Prešernov trg (neuradno tudi Kostanjev trg), v petdesetih letih 20. stoletja preimenovan in na novo urejen ob gradnji novega upravnega poslopja
- Termoelektrarna Šoštanj
- topoli, zasajeni ob prvotni zasnovi Trga svobode

110 LET MESTA ŠOŠTANJ 1911 – 2021

VK

N 46°22'53.6" E 15°03'10.6"

fotografija, posneta okoli leta 1962, pogled z Goric proti zahodu

- Golte
- cerkev sv. Antona v Skornem pri Šoštanju
- cerkev sv. Mohorja in Fortunata
- kamnolom, danes opuščen
- nekdanje šolsko poslopje, danes porušeno, zgrajena je nova OŠ Karla Destovnika - Kajuha
- Tovarna usnja Šoštanj, poslopja so pogorela leta 1966, usnjarna je delovala do leta 1999
- Novi krom, takratna nova stavba v okviru usnjarne, danes Gorenje
- železniška proga Celje–Velenje
- centralna čistilna naprava Šaleške doline, zgrajena leta 2006

110 LET MESTA ŠOŠTANJ 1911 – 2021

VK

N 46°22'35.3" E 15°02'44.7"

fotografija, nedatirana, posneta pred letom 1920

- cesta proti Lokovici, danes dovozna pot k hišam
- Šolnova kovačnica
- vrtovi in niz hiš ob cesti
- Levstikova cesta, delno vzporedna trasa pod nivojem stare ceste
- Termoelektrarna Šoštanj

110 LET MESTA ŠOŠTANJ 1911 – 2021

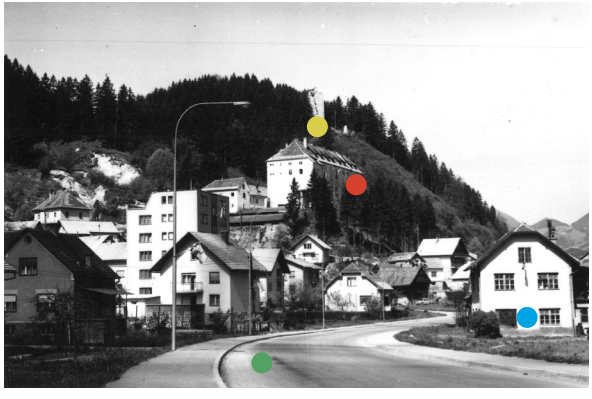

VK

N 46°22'30.5" E 15°02'54.5"

fotografija, nedatirana, posneta okoli leta 1970, pogled proti severozahodu

- Pusti grad – danes je ohranjen obrambni stolp gradu Šoštanj, ki je dal trgu ime; zgrajen najbrž sredi 12. stoletja, razrušen in opuščen najbrž sredi 16. stoletja
- graščina Turn (Graščina), zgrajena domnevno v 16. stoletju, kašča, nato sedež gospostva po požaru, v katerem je leta 1734 pogorel trški dvorec (Amtshaus); kasneje hotel, bivališče ruskih vojnih ujetnikov, danes stanovanja
- Levstikova cesta
- stavba nekdanjega obrata lesne volne
- cerkev sv. Mohorja in Fortunata

110 LET MESTA ŠOŠTANJ 1911 – 2021

VK

N 46°22'32.1" E 15°03'01.3"

fotografija, detajl razglednice, izdane leta 1985

- Smrekovec
- Pusti grad
- graščina Turn
- reka Paka
- cerkev sv. Mohorja in Fortunata
- usnjarna, danes porušena
- novi zdravstveni dom
- kulturni dom Šoštanj, zgrajen leta 1974, prenovljen leta 1998 in 2010
- bazen, mestno kopališče s tremi letnimi bazeni je delovalo od leta 1964 do 2007, leta 2009 porušeno, danes novo nakupovalno središče s knjižnico in podzemno garažno hišo
- nova glasbena šola
- Lom

110 LET MESTA ŠOŠTANJ 1911 – 2021

VK

N 46°22'40.1" E 15°02'56.0"

fotografija, posneta v 60. letih 20. stoletja, detajl razglednice

pogled proti mestnemu središču

- Pusti grad
- Kajuhov dom
- prehod železniške proge Celje–Velenje
- nekdanja trgovina Senica
- Kajuhova cesta, nekdaj vpadnica v mesto